

בשורה לקוראי הגליון!

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם

להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

סיפורו של שיעור

יהודי משועי הארץ נכנס לדירתו החדשה, הממוקמת בברייקט חווילות יוקרתי על חוף ימה של תל אביב. האיש שאינו נמנה על שדרות הציבור הדתי, פנה לאחד מידידיו וביקש ממנו לדאוג לכך שבביתו יותקנו מזוזות מן הסוג הטוב ביותר. ימים מספר לאחר מכן עמד ראש בית מדרשו, הרה"ג ר' חיים דוד קובלסקי שליט"א, בחווילה המפוארת, כדי לקיים מצווה חשובה זו של קביעת מזוזה במעונה של המשפחה היקרה אשר השכילה לדור לצד מזוזה מהודרת.

עם סיום קביעת המזוזה הסבה ספרייה עצומת ממדים את תשומת ליבו של הרב קובלסקי. ספרים רבים, הדורים ויפים, בעלי כריכה בוהקת ועליהם מוטבעות אותיות זהב וכסף מסוגים שונים, מסודרים היו למופת על מדפים עשויים עץ משובח. **רוב** הספרים כתובים בשפות זרות, מספר הרב קובלסקי, שביקש לשלוף לעצמו ספר ולעיין בו

◀◀

דף ע/א פורתא דגונדריתא הוא דקא עבידנא

תליית כביסה על מעקה הגג

סוגייתנו מספרת שרב נחמן, שהיה תלמיד חכם נשוא פנים ואב בית דין, הקפיד להדר ולבנות בעצמו את המעקה שלגג ביתו, כדי לקיים בעצמו את מצוות (דברים כב/ח) "ועשית מעקה לגגך".

אין לסמוך על הנס: בספר החינוך (מצווה תקמ"ו) מבאר את טעם המצווה, כי למרות ש"אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, אף על פי כן צריך האדם לשמור עצמו מן המקרים הנהוגים בעולם, כי האל ברא עולמו ובנאו על יסודות עמודי הטבע, וגזר שתהיה האש שורפת והמים מכבים הלהבה, וכמו כן יחייב הטבע שאם תפול אבן גדולה על ראש איש שתרכץ את מוחו, או אם יפול האדם מראש הגג הגבוה לארץ שימות... ועל כן תצוונו התורה לשמור משכונתנו ומקומותינו לבל יקרנו מות בפשיעתנו ולא נסכן נפשותנו על סמך הנס".

מעקה הגג-תשמיש מצווה: לא נדון במאמר זה בפרטי מצווה זו, כיצד יש לקיימה ובאיזה אופן ראוי לבנות את המעקה, אך מעניין לגלות את התייחסותו של בעל הלק"ט (ענין חנוכה סימן קפ"ה) הכותב, כי המעקה הוא תשמיש מצווה ויש להזהר שלא לדרוס עליו, כפי שנהגים בציצית, בלולב ובסוכה, מחמת היותם תשמישי קדושה. נמצאנו, איפוא, למדים, כי בניית המעקה אינה מניעת מכשול בלבד, אלא גם מצווה חיובית, ומאחר שמעשה המצווה, הלא הוא המעקה, משמש כל העת למטרה שלשמה הוא נבנה, הרי הוא כתשמיש מצווה שיש להמנע מלנהוג בו בבזיון.

הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל (הובא בקונטרס הלכות שכנים תשובה ל"ו) ענה לשואליו, כי אין בתליית כביסה על מעקה הגג משום בזיון תשמיש המצווה, מאחר ששימוש ביתי בחפצים המשמשים למצווה אינו אסור. כהוכחה לדבריו הוא מביא את דברי הגמרא במסכת סוכה (י/ב) המספרת על מנימין, עבדו של רב אשי, שתלה את כתנתו הרטובה על הסוכה, ורב אשי גער בו

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת ראש ישיבת חכמי לובלין והוגה ומחולל הדף היומי

מרן הגאון **רבי מאיר שפירא מלובלין** זצוק"ל

נלב"ע ז' בחשוון תרצ"ד

תנצב"ה

לעילוי נשמת

האשה הצדקנית המחנכת

מרת **טשרנא טורק** ע"ה

ב"ר דוד שלזינגר זצ"ל אשת הרב משה טורק זצ"ל

נלב"ע ז' בחשוון תשס"א

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **משה ליכטנשטיין** ז"ל

ב"ר אליהו רפאל ז"ל

נלב"ע ט' בחשוון תש"ס

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו ידידנו

הר"ר **יזהר ליכטנשטיין** ומש' שיחיו - רעננה

לעילוי נשמת

הר"ר **אברהם חיים קוט** ז"ל

ב"ר צבי ז"ל

נלב"ע ז' בחשוון תשל"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י בניו

פנחס צבי יוסף מרדכי קוט שיחיו

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת

מרת **יענטא פערל מונדרר** ע"ה בת אברהם ז"ל

נלב"ע ח' חשוון תשע"ח **תנצב"ה**

הונצחה ע"י בני המשפחה שיחיו

משום החשש שמא אנשים יטעו לחשוב שמותר לסכך בדבר המקבל טומאה, אולם רב אשי לא גער בו בשל עצם השימוש בסוכה, שכן, שימוש רגיל אינו נחשב כבזיון.

דף עב/א בירתא דסטיא איכא בבבל

נידויים של בני כת שבתאי צבי

זאת הפעם הזדמנה בפנינו אפשרות פז, ללמוד על אורח פסיקתם ודרכי קבלת ההכרעות של גדולי הפוסקים, שנחלקו אם יש להמנע מנידוי אדם אם בעקבות כך הוא עלול לצאת לתרבות רעה. שני הצדדים מסתמכים על דבריו של רבינו הקדוש, אשר בטרם פטירתו גילה לתלמידיו סודות נסתרים שנודעו לו ברוח הקודש. גמרתנו המתארת מאורע קדוש זה, מספרת, כי בין הדברים אמר רבי, שהתגורר בארץ ישראל, לתלמידיו, כי בשעה זו, אנשי העיר "בירתא דסטיא" שבבבל, שנודו על ידי רב אחי, ממירים את דתם.

לכאורה, יש להקשות, מדוע גילה רבי לתלמידיו עובדה שעתידיה להתברר להם כעבור ימים ספורים, כאשר השמועה על עיר שלמה שהמירה את דתה, תעשה את דרכה מבבל לארץ ישראל, ומדוע נזקק לכלול עובדה זו כאשר הוא עוסק בגילוי רזים וסודות כמוסים ונסתרים לתלמידיו? מכח שאלה זו, מסיק בעל תרומת הדשן (הובא ברמ"א יו"ד סימן של"ד סעיף א'), כי רבי ביקש ללמד את תלמידיו, שכאשר אדם מתנהג באופן שצריך לנדותו, כגון מחלל שבת וכדומה, אין להמנע מנידויו, אף על פי שעל ידי כך הוא עלול לצאת לתרבות רעה, כשם שנידה רב אחי את בני אותה עיר, למרות אף שהנידוי גרם להם להמיר את דתם.

אולם הט"ז (שם) חולק וסובר, כי יש להמנע מנידויו של אדם אם בעקבות כך הוא עלול לצאת לתרבות רעה, ואילו רבי כלל בדבריו את סיפור המרת הדת של בני אותה עיר כדי ללמד, כי כפי שעובדה זו עתידה להתברר בפניהם בעוד מספר ימים, כך גם יתר דבריו נכונים ומושתתים על אדני האמת.

להלכה נתקבלה דעתו של הרמ"א, כי כאשר אדם נוהג שלא כדיו, יש לנהוג בו בחומרא ואין מוטל על בית הדין לשקול את התוצאות שיגרמו מענישתו. כך גם נוקט חתם סופר (יו"ד סימן שכ"ב ואהע"ז סימן ל"ו), הנוגע בנקודה שלא נתבארה על ידי פוסקים קודמים לו; לדעתו, מדברי רבי אנו גם למדים, כי גם אם יש חשש שאף בני משפחתו של המנוהג ייצאו לתרבות רעה בעקבות נידוי ראש משפחתם, אין להמנע מן הנידוי, כפי שנידו את בני אותה עיר שבסופו של דבר אכן המירו את דתם על נשיהם וטפם. כדוגמה לכך, מציין החתם סופר את בני כת שבתאי צבי, שנודו על ידי גדולי אותו דור, אשר לא חששו לגורל ילדיהם של בני הכת.

עם זאת בעל החתם סופר מצדד, כי כלל זה נוהג רק כאשר ברור לבית הדין, כי בכל מקרה יחנך המנוהג את ילדיו לתרבות רעה. אולם, אם ללא נידויו יחנך העבריין את ילדיו בדרך התורה והמצוות, ובעקבות הנידוי הוא עלול להוביל את ילדיו לתרבות רעה, יש להמנע מנידויו.

דף עה/א עד שישתקע שם עבודת כוכבים ממנו

המשתמש בשמו הפרטי לכתובת "קוויטלאך" בלבד

בפני דיני בית הדין בעיירה הוסיאטין הופיע רופא מפורסם, שביקש לגרש את אשתו. כידוע, בשטר הגירושין יש לכתוב את שם הבעל ואת שם האשה, כפי שנוהגים לכתובם ביום הגירושין. גם אם שמות אלו אינם זהים לשמות שנקראו בהם בשעת לידתם, אין מזכירים את שמם המקורי, אלא את שמותיהם הנוכחיים (בית יוסף סימן קכ"ט, רעק"א תנינא סימן נ').

ד"ר מרגלית: והנה, כאשר ביקשו לכתוב את שמו של הרופא בשטר הגירושין, התברר, כי איש אינו משתמש בשמו הפרטי של הרופא - משה, שכן, בכל המסמכים הרפואיים שיצאו מתחת ידו, היה הרופא חותם בשם "ד"ר מרגלית". כך גם כינוהו כל מכריו וכל אנשי עירו, ושנים ארוכות לא כונה הרופא בשמו הפרטי. לכאורה, היה על סופר בית הדין לכתוב בשם "ד"ר מרגלית", שהרי זהו כינויו הנוכחי בפי רבים. ברם, לאחר דרישות וחקירות התברר, כי אחת למספר שנים הרופא נהג לבקר בבית הכנסת, ובעיתים נדירות אלו הוא כובד על ידי הגבאי בעליה לתורה תוך הכרזה "יעמוד ר' משה". לפיכך הסתפקו הדיינים, אם הזכרת שמו הפרטי בציבור אחת למספר שנים, גורמת לכך שאין זה נחשב ששמו הפרטי נשתקע ונשכח מן העולם.

המהרש"ם נכנס לעובי הקורה בשאלה מסובכת זו, והאריך ונימק בראיות אחדות, כי בשטר הגירושין יש לכתוב גם את שמו הפרטי של הרופא. אחד מטעמיו של המהרש"ם מתבסס על דברי סוגייתנו בה מבואר, כי גר צדק רשאי להנשא לפסולי חיתון. אולם, כאשר "נשתקע" שם הגר, אין הוא רשאי להנשא לפסולי חיתון, משום מראית העין. בפוסקים (רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק ט"ו הלכה ח', שולחן ערוך אהע"ז סימן ד' סעיף כ"ב) מבואר, כי "נשתקע" פירושו, ש"לא יודע שהוא גר". מכאן הסיק מהרש"ם, כי דוקטור זה אינו מוגדר כמי ששמו הפרטי "נשתקע", שהרי מידי פעם בפעם מכריזים בקול רם את שמו הפרטי קבל עם ועדה, ואף שמאורע זה הוא נדיר, די בו כדי למנוע מהגדרת שמו הפרטי כשם ש"נשתקע".

מעט לפני צאתה את הבית. לבסוף, צדה עיני סדרת ספרים עבים, גבוהים, בעלי כריכה מהווה, שניצבו על מדף גבוה. כששאלתי את בעל הבית למהותם של ספרים אלו, התמלאו עיניו דוק של התרגשות והוא הפטיר: ספרים אלו, הם תלמוד בבלי של אבי מנוחתו עדן, שיהודי תלמיד חכם והוגה בספרי התלמוד והמפרשים היה. עוד הוא מוחה דמעה מעיניו, נטל הרב קובלסקי כרך אחד לידו, מסכת ברכות, והחל מדפדף בו. הנה, סוגיה יפה ומרתקת שנלמדה במסגרת שיעורי הדף היומי ואשר הלומדים מצאו בה טעם רב ועניין, והנה אימרה של אחד האמוראים שנשאה לה כנפיים והפכה למשפט הנהגה בפי כל, ובסוף המסכת, כמו בסוף כל מסכת, מודפס קדיש מיוחד הנאמר לרגל סיום בלבד. בעל הבית, שעמד בעשור השביעי לחייו, שלף מטפחת משי צחורה מכיס מקטורנו, התיישב על כורסה פנויה וסיפר: אני מתרגש מאד. כעת אני נזכר שבימי ילדותי אבי למד איתי את מסכתות בבא קמא, בבא מציעא ומסכת סנהדרין. אח... ליבי הומה עלי מידי דברי בו, באבי זכרונו לברכה. נו, הוצי הרב קובלסקי, אפשר להמשיך ללמוד כיום במסגרת הדף היומי, ולהביא עדנה לכרכים אלו של אביך המנוח...

בעל הבית התרגש עד עמקי נשמתו. משך הצעת, שב גם אתה הרב קובלסקי, אספר לך משהוא אישי. **כפי** שאתה רואה ומבין, דרכי אינה תואמת לדרכו של אבי. הוא, שאדם פיקח מאד היה, הבחין כבר בצעירותי לאן נושבת רוחי, אך בחכמתו הרבה, אחר שהכיר את טבעי, לא פצה מעולם את פיו. תמיד, בכל עת ששהיתי בחברתו, אפף אותי באהבה ובחום עד אין קץ.

לעולם לא אשכח, כיצד פעם אחת, בפקחות רבה הוא החדיר בי מסר חד וחרוף שחילחל לעמקי נשמתו, חדר לעצמותי והפך לחלק מישותי, וכל זאת בתבונה ובחכמה מבלי לפגוע בי חלילה. **ערב** שבת היה זה, בעיירת מולדתי, עיירה קטנה שבמדינת מולדביה. פסעתי עם אבי לכיוון בית הכנסת בשבילי העיירה אשר יהודים וגויים חיו בה בעירובייה. לפתע נתקלנו במחזה מוכר. גוי, עב-כרס,

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו. בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחוכים בסיפוק רוחני עצום!

קבע עיתים ללימוד
עכשיו! *3029

חודש ראשון התנסות חינם

הזכרת השם בקוויטלאך בלבד: לעומת זאת הכריע המהרש"ם (חלק ב' סימן רנ"א) להיפך, לגבי אשה שאחד משמותיה הפרטיים נשתקע ונשכח מלב הבריות, ואביה בלבד, בהכנסו לחדרו של הצדיק אל הקודש פנימה, היה מגיש "קוויטל" שבו כתב את שמה המלא של בתו. במקרה זה פסק מהרש"ם, הרי זה נחשב ששמה הפרטי "נשתקע", מאחר שגם הבת עצמה אינה משתמשת בשמה הפרטי שנשתכח, אלא אביה בלבד מזכירו באזניו של אדם אחד.

דף עה/א הוי ספק ספיקא וספק ספיקא לקולא

בהמות שאכלו סם מסוכן

כידוע, כאשר אדם נתקל בספק של איסור מדאורייתא, ובפניו עומדות שתי אפשרויות, אחת להקל ואחת להחמיר, כגון, שאינו יודע אם נכרי ניסך יין מסויים לעבודה זרה, עליו להחמיר ולנהוג בו כביין נסך, שהרי "ספיקא דאורייתא - לחומרא" (ביצה ג/ב). אולם, כמבואר בסוגייתנו, ב"ספק ספיקא" אין צורך להחמיר, כיון ש"ספק ספיקא - לקולא".

מדוע "ספק ספיקא" לקולא? "ספק ספיקא" הוא מצב שבו רוב צדדי הספק נוטים להיתר. הגמרא במסכת עבודה זרה (ע/א) נוקטת בדוגמא: גנבים חדרו לבתים ועוררו ספק אם היין שנותר בבתיים אסור בשתייה, כי יתכן שהם נגעו בו. אולם, שמואל התיר לשתות את היין, מפני שבפנינו ספק כפול: א. האם הגנבים נגעו ביין. ב. גם אם הם נגעו ביין, יש להסתפק אם הגנבים היו נכרים, או שמא יהודים היו, שאינם אוסרים את היין בנגיעתם.

הרשב"א מבאר (שו"ת סימן ת"א), כי "ספק ספיקא לקולא", משום שהתורה קבעה (שמות כג/ב): "אחרי רבים להטות", כלומר: יש לפסוק על פי הרוב, ומאחר שרוב צדדי הספק נוטים להיתר, אין צורך להחמיר (ועיין שב שמעתא, שמעתא א' פ' י"ח).

בהמות שאכלו סם מסוכן: בעליו של עדר בהמות גילה לתדהמתו, כי מאן דהוא הניח בפניהן עשב החשוד כמורעל, ויתכן שהבהמות אכלו ממנו. מאחר שהתורה צוותה לכל נכניס את עצמנו לסכנות, ככתוב (דברים ט/ט): "ונשמרתם מאד לנפשתיכם", נשאל הרדב"ז (הובא באבקת וכל סימן י"ג) אם אכילת בשר בהמות אלו מותרת, למרות הסכנה הכרוכה בכך, משום שגם מקרה זה הוא "ספק ספיקא". שכן, אין ודאות שהעשב מסוכן, וכמו כן אין אנו יודעים אם הבהמות אכן אכלו ממנו. אולם, הרדב"ז הכריע שאסור לאכול את הבשר על אף "ספק ספיקא" זה, משום ש"חמירא סכנתא מאיסורא", והתורה מצווה באופן מיוחד להזהר מסכנות, כפי שניתן ללמוד מלשון הפסוק "ונשמרתם מאד לנפשותיכם" (מנחת אלעזר חלק ב' סימן ע"ו, שו"ת קרן לדוד אור"ח סימן א').

ההבדל בין סכנה סגולית לסכנה מוחשית: הפוסקים (הנ"ל ובעל טוב טעם ודעת חלק ג' סימן קצ"ח) מבהירים, כי הכרעה זו אמורה לגבי סכנה טבעית בלבד, שיש להחמיר בה גם במקרה של "ספק ספיקא". אולם בסכנה סגולית שאינה סכנה הנראית לעין, אלא שחז"ל בגודל קדושתם ידעו להורות לנו להמנע ממעשה זה או אחר הטומן בחובו סכנה, אין לנו להחמיר יותר משורת הדין, שכן, אינה דומה חומרתה של סכנה טבעית לסכנה סגולית. על ההשלכות המעשיות שנובעות מהכרעת הפוסקים, כי יש להבדיל בין סכנה טבעית לסכנה סגולית, נעמוד במקרה הבא.

עיסת קציצות במטבח ישיבה: במטבח של ישיבה נתגלתה קערה כשבתוכה עיסה מוכנה לטיגון. משגיח הכשרות של המטבח ניסה לברר את טיבה של העיסה אצל הטבחים ושאר העובדים, אך ללא הועיל. הכל הריחו את העיסה. חלק קבעו כי היא עיסת דגים, ומומחים נוספים הודיעו נחרצות כי זו עיסת בשר. משגיח הכשרות הניח את העיסה בפיתת המטבח, כדי שלא יערבבוה עם בשר או עם דגים, שהרי אסור לאכול בשר ודגים ביחד כדברי הגמרא (פסחים ע/ב), שאכילת בשר ודגים גורמת למחלת הצרעת. לאחר מספר שעות, משבא המשגיח לבדוק את "קערותיו", התברר לו שהיא נעלמה. מבט קצר לעבר מחבת ענקית שהכילה קציצות בשר, העלה ספק שמא במחבת זו גם ניתנו קציצות מהקערה שהוטמנה בצד. עתה עמד משגיח הכשרות בפני "ספק ספיקא": א. האם העיסה היא מבשר או מדגים. ב. גם אם העיסה היא מדגים, שמא כלל לא הניחוה בתוך המחבת, אלא במקום אחר לחלוטין.

והנה, נחלקו הפוסקים מדוע אכילת בשר ודגים יחדיו גורמת למחלת הצרעת. האם תוצאה זו נובעת עקב טבע גוף האדם, שאינו מסוגל לעכל בשר ודגים כאחד, או שמא זהו עניין סגולי שלימדונו חז"ל, אך אין זו סכנה טבעית. מעתה, גורלן של הקציצות שטוגנו במחבת, תלוי ועומד במחלוקת הפוסקים. שכן, אם האיסור לאכול בשר ודגים יחד הוא משום סכנה טבעית, כל הקציצות אסורות באכילה, מאחר שבסכנה טבעית אין להקל אף ב"ספק ספיקא". אולם, אם איסור אכילת בשר ודגים יחד נובע מסכנה סגולית, יאכלו ענווים וישבעו (תורת חסד אבן העזר סימן ה' אות ה', מנחת אלעזר שם, טוב טעם ודעת ועיין ט"ז ובנקודות הכסף יו"ד סימן קט"ז).

דף עו/ב כל משימות שאתה משיג

כתר תורה שמור לבעלי

כידוע, שמעיה ואבטליון היו הזוג הרביעי שעמד בראש הסנהדרין בסוף תקופת החשמונאים ובתחילת ימי הורדוס. הם כיהנו בתפקידים רמים ביותר, שמעיה כנשיא, ואבטליון כאב בית הדין

מוטל על הארץ. בבבוק ריק מושלך בקרבתו, וריח עז של שכרות וצחנה נודף ממנו. הוא, הגוי השיכור, ישן שנת ישרים קולנית, ניכר היה עליו כי טוב לו...
אבי, הניד בראשו לעבר השיכור ופלט לעברי: "אח... בני יקירי, אני כל כך מקנא בך!"
חידדתי את אזני כאפרסכת, האם אבי אציל הנפש והמידות אכן אמר את ששמעתי?

"כן", אמר אבי נחרצות, "אני מאד מקנא בך, בשיכור! הוא מתנהג בדיוק כפי שנהג אביו, אשר חיכה את סבו, שלמד זאת מאבי סבו, אשר סגף תרבות זו בחיק סב הסב..."

ואילו אני, הצביע אבי על עצמו, "כלום הגעתי לדרגתו של אבי הצדיק? לסבי? לדורות הקודמים?" אמר ולא יסף.

לקח מופלא ביקש אבי ללמדני בדרך מוסווית זו בלא לפגוע בי.

מאז חלפו שנות דור. איני יכול לתאר את הצביטה שחשתי בליבי בעת שאבי המנוח אמר את דבריו על הגוי השיכור. הבנתי בדיוק מה הוא מתכוון. כעת, כאשר הצעת לי להקים שיעור בתלמוד הבבלי, בכרכים הללו שכה יקרים לי, צמרמורת של התרגשות חולפת בגבי כאשר אני מהרהר ביני לביני מה חושב אבי זכרונו לברכה ברגע נאצל זה.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בפור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף ע/א אליהו כופתו

מאימתי היה אליהו?

כתב רש"י שאין זה אליהו הנביא, שאם כן מי כפת לפני שנולד אליהו הנביא?

"אחת בבוקר
ואחת בתערף
2"

גם שמעון, נהג מונית
מאשקלון לא מוותר.

2 משניות ביום וכל היום
נראה אחרת.

כולם מצטרפים
מה איתך?

לקבלת ספרון חודשי ראשון חינם

מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764

(אבות פרק א' משנה י', חגיגה טז/ב). בני דורם כמוהו למוצא פיהם, כפי שאומרת הגמרא (פסחים ע/ב), שהיו "חכמים גדולים ודרשנים גדולים". גם הלל הזקן לא ויתר על שמיעת דברי תורה מפיהם, ולשם כך טיפס על גגו של בית מדרשו, בעיצומו של ליל חורף מושלג על אף הסיכון שבדבר (יומא לה/ב).

בסוגייתנו מבואר כי אין למנות גרים ובני גרים לתפקידים שיש בהם שררה, שנאמר (דברים יז/טו): **"מקרב אחיך תשים עליך מלך"**, וכך נפסק להלכה (רמב"ם הלכות מלכים פרק א' הלכה ד'). בטעם מצווה זו מבאר בעל שפתי כהנים (הובא ב"ילקוט מעם לועז", דברים שם), שעל בעל תפקיד או שררה מוטל להשליט סדר ולהנהיג את הכפופים לו, וטבע העולם הוא שאנשים נשמעים יותר למנהיג שצמח מקרבם והוא בן עמם (עיין עוד בספר החינוך מצווה תצ"ז). על פי דברי סוגייתנו תמהו מפרשים רבים, כיצד מינו את שמעיה ואבטליון לתפקיד הנשיא ואב בית הדין, הרי הם היו מזרעו של גר צדק, כמבואר בגמרא (גיטין נז/ב), ששמעיה ואבטליון היו מבני בניו של **סנחריב**?

בעל נודע מיהודה (דורש לציון סוף דרוש ג') מתרץ, כי שמעיה ואבטליון אמנם היו מצאצאיו של סנחריב, אך אמם היתה ישראלית, ובסוגייתנו מבואר כי איסור התורה למנות גר לתפקיד בעל שררה נאמר דווקא לגבי אדם שאביו ואמו גרים.

תירוץ נוסף, הסבר נפלא אומר בעל חמדת ישראל (בקונטרס נר מצווה אות פ"ט על פי דברי הסמ"א), כי כאשר גר הצדק הוא גדול בתורה עד שאין דומה לו בקרב כלל ישראל, ודאי שהוא ראוי לכהן בתפקידים אלו. שכן, רק אם יש עוד גדולים בתורה כמוהו, כאשר ממנים אותו לתפקיד של שררה, הרי זה נחשב כמינוי. אולם, אם הוא הגדול בדורו: **"אין אנחנו ממנים אותו כלל, כי כתר תורה שייך למי שגדול יותר בדור והוא שלו מדינא ולא צריך מינוי כלל"**, ושמעיה ואבטליון היו הגדולים שבדורם ולא היו זקוקים למינוי.

אולם החיד"א כותב שמצא בספרי המקובלים שאליהו היה ממלאכי מרום שגזר עליו הקב"ה שירד לעולם הזה ויחזור בסערה. נמצא שאליהו היה מאז ומעולם! (פתח עיניים, בבא בתרא קט/ב).

דף ע/ב כל כל הפוסל פסול

הפוסל פוסל והזכאי מזכה

כל אדם חוצב את הסתכלותו על אחרים מתוכו. הוא. מפסוליו שלו הוא דן פסולי אחרים. **לכן** אמרו "הוי דן את חברך לכף זכות". הוי דן, ולא בציווי דין. אי אפשר לצוות לדון, כי אם הוא אינו בר-מעלה אי אפשר לו להרהר במעלות אחרים. הציווי הוא רק ראה שיהיה בך מידות טובות שעל ידיהן תוכל לדון אחרים לזכות... (זאת זכרון, בלק).

זעילוי נשמת

הרב **יששכר דב פרנקל** ז"ל

ב"ר אברהם מנחם ז"ל

נלב"ע י' מר-חשוון תשע"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י בניו ובנותיו שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **פאני שפילברגר** ע"ה

(לבית שפר) ב"ר נפתלי דב ז"ל

נלב"ע ז' בחשוון תשמ"ז **תנצב"ה**

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **שרה אנגלרד** ע"ה

ב"ר מנחם מנדל כהן ז"ל נלב"ע י"א בחשוון תשנ"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י

בתה גב' **ברכה לנגה** ומשפחתה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **שרה לנגה** ע"ה

ב"ר יעקב ז"ל נלב"ע י"א בחשוון תשמ"ו

תנצב"ה

הונצחה ע"י משפחות **לנגה ורוטנברג** שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **נחמיה יחיאל זעירא** ז"ל ב"ר משה מרדכי ז"ל נלב"ע י"ב בתשרי תשמ"ח

וזוגתו מרת **סימה פינקל** ע"ה ב"ר פריץ ז"ל נלב"ע י"ב בחשוון תשנ"ח

תנצב"ה

הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

נר ה'
נשמות
אדם

מאירים את מסכת בבא קמא

הופיע
מסכת
בבא קמא

לראשונה: מאיר מוקד מפוסק נותן חשק ללימוד

• בתוספת משניות בגליון חרף להשלמת לימוד הש"ס • בסוף הבדל נוסף ביאר למשניות - 'מאורות המשנה' • להשלמת הלימוד ב'הלכה למעשה' צורף החיבור הנפלא 'מאורות ההלכה' הדגשות בתחילת ענין בתוספות

• נוסח הגמרא והמפרשים מונח ומתוקן במיטב המסורת של מהדורות הש"ס של 'עין והדר' • הגמרא, הרש"י והתוספות מוקדים ומפוסקים בריוק ובשלימות • רקע מיוחד להקלת הקריאה ולמעט כאבי עיניים

הגמרא המושלמת המחבבת את הש"ס על לומדיה

מוקד ישיר לגמרות "דף היומי": 02-804-3333

